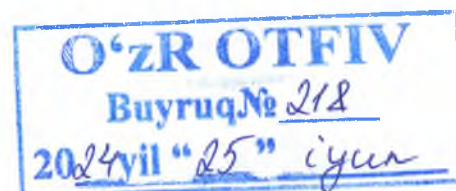

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

*60811100 – Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta
ishlash texnologiyasi bakalavriat ta'lim yo'nalishining*

MALAKA TALABI

Toshkent-2024

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

Toshkent davlat agrar universiteti

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining
2024 yil «25» iyun dagi 218 - sonli buyrug‘i bilan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.

Mazkur Malaka talablari “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Oliy ta’lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi), kasbiy standartlar va kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me’yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	Umumiy tavsifi.....	4
1.1.	Qo‘llanish sohasi	4
1.1.1.	Malaka talabining qo‘llanilishi.....	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari	4
1.2.	Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1.	Kasbiy faoliyatining sohalari	4
1.2.2.	Kasbiy faoliyatlarining obyektlari.....	5
1.2.3.	Kasbiy faoliyatlarining turlari	5
1.2.4.	Kasbiy vazifalari.....	5
2.	Kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar	6
3.	Amaliyotlarga qo‘yiladigan talablar	8
4.	Fanlar katalogining tuzilishi	8
	Bibliografik ma’lumotlar.....	10
	Kelishuv varag‘i.....	12

1. Umumiy tavsifi

60811100 – Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va sirtqi ta’lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta’lim shakllari bo‘yicha o‘qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta’limda bakalavriat dasturining me‘yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo‘llanish sohasi.

1.1.1. Malaka talabining qo‘llanilishi.

Malaka talabi 60811100 – Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta’lim muassasalarining talablarini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

Mazkur ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha malaka talablari, o‘quv reja va o‘quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o‘quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas‘ul hamda o‘z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta’lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o‘quv bo‘limi boshlig‘i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor- o‘qituvchilari;

ta’lim yo‘nalishining o‘quv rejasi va o‘quv dasturlarini o‘zlashtiruvchi oliy ta’lim muassasasining talabalari;

bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

ta’limni boshqarish bo‘yicha vakolatli davlat organlari;

oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirishni ta’minlovchi organlar;

oliy ta’lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

oliy ta’lim muassasalariga o‘qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning otalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. Kasbiy faoliyatining sohalari;

“Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash” ta’lim sohasiga oid yo‘nalish bo‘lib, introduksiya qilingan dorivor o‘simliklar, ulardan oqilona foydalanish, farmatsevtika sanoatining dorivor o‘simliklar xom-ashyo mahsulotlariga bo‘lgan ehtiyojini ta’minlash maqsadida ishlab chiqish;

farmatsevtika sanoatining dorivor o‘simliklar xom-ashyo mahsulotlariga bo‘lgan ehtiyojini qondirishda ishtirok etish;

dorivor o‘simliklar yetishtirish va dastlabki qayta ishlash tizimida qo‘llaniladigan ishlab chiqarish jarayonlari;

dorivor o‘simlik xom-ashyolarini tayyorlash, dastlabki qayta ishlash va saqlash hamda ishlash jarayonlarini optimallashtirish;

ilmiy – tadqiqot jarayonlari;

dorivor o‘simliklar yetishtirish va dastlabki qayta ishlash, xom – ashyo mahsulotlarini saqlash hamda ularga birlamchi ishlov berish korxonalari va

tashkilotlarning boshqaruv tizimlariga doir masalalar bilan bog‘liq kasbiy sohalar majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. Kasbiy faoliyatlarining obyektlari:

davlat va nodavlat tashkilot, korxonalar va muassasalar, kompaniyalar (firmalar), ishlab chiqarish birlashmalari va boshqalar;

iqtisodiyotning turli soha va tarmoqlarida tashkilot, korxonalar va muassasalar samaradorligi va natijadorligini oshirish jarayonlari;

boshqaruvda vaziyatli va tizimli yondoshuv tamoyillarini tadbqiq etish, davlat

va maxalliy boshqaruv qarorlarini amalga oshirish jarayonlari;

tashkilot va korxonalarda zamonaviy boshqaruv tizimini tashkil etish, tashkiliy tuzilmalarni optimallashtirish, boshqaruv samaradorligini oshirish, mehnatni rag‘batlantirish jarayonlari.

60811100 – Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavriat bitiruvchilari pedagogik qayta tayyorlashdan o‘tgandan keyin, professional ta’lim muassasalarida ta’limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan majburiy va tanlov fanlarini o‘qitish bo‘yicha pedagogik faoliyati bilan shug‘ullanish huquqiga ega bo‘ladi. Bakalavriat yo‘nalishlari bundan mustasno.

1.2.3. Kasbiy faoliyatlarining turlari.

- *ilmiy–tadqiqot;*
- *tashkiliy–boshqaruv;*
- *loyihaviy–konstruktorklik;*
- *axborot-tahliliy faoliyat.*

1.2.4. Kasbiy vazifalari.

60811100 – Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi ta’lim yo‘nalishi milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavriat kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo‘lishi lozim:

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

dala tajribalarida variantlar va takrorlanishlarni joylashtirish, kuzatuvlar o‘tkazish;

ilmiy ish hisoboti uchun ma’lumotlar tayyorlash;

qaror qabul qilish, bilimlarni amaliyotda qo‘llash, ish samaradorligi va sifatiga javob berish;

respublika hamda xorijda chop etilgan dorivor o‘simliklar sohasiga oid ilmiy-texnik axborotlarning ilmiy manbalarini o‘rganish;

dorivor o‘simliklar bo‘yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda bevosita ishtirok etish;

mavzu (topshiriq) bo‘yicha ilmiy ma’lumotlarni yig‘ish, ishlov berish, tahlil qilish va olingan ma’lumotlarni tizimlashtirishda ishtirok etish;

ilmiy-tadqiqot natijalarini va ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etishda qatnashish qobiliyatlariga ega bo‘lishi kerak.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

dorivor o‘simliklar sohasida tegishli texnologiya va texnik vositalardan foydalanish samaradorligi ko‘rsatkichlarini hisobga olish va baholash;

ishlab chiqarish jarayonlarini amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan moddiy va mehnat resurslarini rejalashtirish;

ishlab chiqarish jarayonini boshqarish;

boshqaruv qarorni qabul qilish;

zamonaviy axborot texnologiyalari tizimlaridan foydalanishni hisobga olgan holda ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

atrof-muhitni muhofaza qilish va hayot faoliyati xavfsizligi, texnika xavfsizligi talablari asosida dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash jarayonlari monitoringini amalga oshirish;

Loyihaviy-konstruktorlik faoliyatida:

kasbiy muammolar yechimini topish;

ijrochi jamoa ishini tashkil qilish;

fikrlar xilma-xilligi sharoitida boshqaruv qarorini qabul qilish;

birlamchi ishlab chiqarish bo‘g‘ini ishini tashkil qila olish va boshqarish;

bajarayotgan faoliyati bo‘yicha ish rejasini tuzish, bajarish va nazorat qilish hamda ish natijalarini baholash qobiliyatlariga ega bo‘lishi kerak;

dorivor o‘simliklarni yetishtirishda texnologik kartadan foydalanish;

dorivor o‘simliklar sohasida samarali va resurs tejankor faoliyatni tashkil eta olish;

dorivor o‘simliklarni yetishtirishda va parvarishlash bo‘yicha ishlab chiqarish jarayonlari, agrotexnik tadbirlarning bajarilishi sifatini nazorat qilish;

zamonaviy axborot texnologiyalari, kompyuter texnikalari va kommunikatsion vositalarni amaliyotda keng qo‘llash;

ilg‘or texnologik jarayonlarni qo‘llash;

ilmiy asoslangan tizimlarni qo‘llash va tavsiya qilish;

yangi samarali texnologiyalarni ishlab chiqish va oqilona foydalanish;

dorivor o‘simliklar tabiiy resurslarini muhofaza qilish va hayot faoliyati xavfsizligi qoidalariga rioya qilish;

xizmat ko‘rsatish sohasi me‘yoriy- huquqiy hujjatlaridan foydalana olish;

dorivor o‘simliklar sohasida servis xizmati ko‘rsata olish.

Axborot-tahliliy faoliyatida:

Loyihalar samaradorligini baholash;

axborot-tahlil faoliyati natijalari bo‘yicha hisobot tayyorlash;

boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

2. Kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar

zaruriy gumanitar va tabiiy ilmiy fanlar asoslarini, fuqarolik jamiyatining dolzarb masalalarini bilishi, O‘zbekiston rivojlantirish strategiyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtai nazarga, dunyoqarash bilan bog‘liq falsafiy bilimlarga tizimli ega bo‘lishi, mustaqil tahlil qila olishi, kasbiy faoliyatida ularni hisobga ola bilishi;

xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid xujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, tabiiy va matematik fanlar bo‘yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo‘lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda hayotda va o‘z kasb faoliyatida foydalana bilishi;

axborot yig‘ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo‘lishi, o‘z kasbiy faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi;

tegishli bakalavriat yo‘nalishi bo‘yicha raqobotbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo‘lishi;

yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o‘z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olishi;

sog‘lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to‘g‘risida ilmiy tasavvur hamda e‘tiqodga, o‘zini jismoniy chiniqtirish o‘quv va ko‘nikmalariga ega bo‘lishi lozim.

dorivor o‘simliklar mahsulotlari ishlab chiqarishda tegishli texnologiya va mehnat vositalardan foydalanishning samaradorligi ko‘rsatkichlarini hisoblash va baholash;

ishlab chiqarish jarayonlarini amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan moddiy va mehnat resurslarini rejalashtirish;

ishlab chiqarish jarayonini boshqarish;

boshqaruv qarorni qabul qilish;

zamonaviy axborot texnologiyalar tizimlaridan foydalangan holda ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash metodlari hamda mexanizmlarini ishlab chiqish;

atrof muhitni muhofaza qilish va hayotiy faoliyat xavfsizligi, texnika xavfsizligi talablari asosida ishlab chiqarish jarayonlarini monitoringini yuritish;

kasbiy muammolar yechimini topish;

ijrochi.jamoa ishini tashkil qilish;

fikrlar xilma-xilligi sharoitida boshqaruv qarorini qabul qilish;

birlamchi ishlab chiqarish bo‘g‘ini ishini tashkil qila olish va boshqarish;

bajarayotgan faoliyati bo‘yicha ish rejasini tuzish, bajarish va nazorat qilish hamda ish natijalarini baholash qobiliyatlariga ega bo‘lishi kerak;

dorivor o‘simliklarni yetishtirish va dastlabki qayta ishlashda texnologik kartadan foydalanish;

dorivor o‘simliklarni generativ va vegetativ ko‘paytirish;

ishlab chiqarishida samarali va resurs tejankor faoliyatni tashkil eta olish;

ishlab chiqarish jarayonlari va agrotexnik tadbirlarni, xom-ashyo tayyorlash, saqlash va dastlabkai qayta ishlash sifatini nazorat qilish;

zamonaviy axborot texnologiyalari, kompyuter texnikalari va kommunikatsion vositalarni amaliyotda keng qo‘llash;

ilg‘or texnologik jarayonlarni qo‘llash;

ilmiy asoslangan tizimlarni qo‘llash va tavsiyanomalar berish;

yangi samarali texnologiyalarni ishlab chiqish va oqilona foydalanish;

tabiiy resurslarni muhofaza qilish va hayotiy faoliyat xavfsizligi qoidalariga rioya qilish;

dala tajribalarida variantlar va takrorlanishlarni joylashtirish, kuzatuvlar o‘tkazish;

ilmiy ish hisoboti uchun ma’lumotlar tayyorlash;

dorivor o‘simlikshunoslik bo‘yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda bevosita ishtirok etish;

ilmiy-tadqiqot natijalarini va ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etishda qatnashish qobiliyatlariga ega bo‘lishi kerak.

istiqbolli dorivor o‘simlik turlarini ochiq yerlarda plantatsiyasini, himoyalangan yerlardan foydalanish loyihasini ishlab chiqish va biologik materiallarni tayyorlash;

loyihalashtirishda zamonaviy kommunikatsion, informatika va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish;

xizmat ko‘rsatish sohasida me‘yoriy-huquqiy hujjatlardan foydalana olish;

dorivor o‘simlikshunoslik dehqonchiligi sohasida servis xizmati ko‘rsata olish.

Umumiy va kasbiy kompetensiyalarni egallashni ta‘minlaydigan fanlar va amaliyotlarga qo‘yiladigan talablar.

Talabalar umumiy va kasbiy kompetensiyalar, bilim va ko‘nikmalarni egallashi o‘quv rejasiga mantiqiy ketma – ketlikda kiritiladigan majburiy va tanlov fanlarni o‘zlashtirish, amaliyotlarni o‘tish hamda boshqa o‘quv mashg‘ulot va akademik vazifalarni bajarish yordamida amalga oshiriladi.

Majburiy fanlar – bakalavriat ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha bevosita umumiy va kasbiy kompetensiyalarni egallashga qaratilgan, zarur tayanch bilim va ko‘nikmalarni ta‘minlaydigan fanlar majmuasidir.

Tanlov fanlari – ta’lim yo‘nalishi doirasida ixtisoslashuvdan kelib chiqib chuqurlashtirilgan, qo‘shimcha bilim berish, bevosita ixtisosligi uchun zarur kompetensiyalarni kengaytirishga xizmat qiladigan, shuningdek, talabaning shaxsiy qiziqishlari, ijodiy yondashuvlari va iqtidorini qo‘llab – quvvatlashga qaratilgan fanlar majmuasidir.

Ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha quyidagi amaliyotlar o‘tkaziladi:

malakaviy amaliyot – majburiy va tanlov fanlaridan nazariy bilimlarni mustahkamlash va amaliyot (ishlab chiqarish) jarayonlari bilan uyg‘unlashtirish, tegishli amaliy ko‘nikmalar, kompetensiyalar va malakalarni shakllantirishga qaratilgan.

3. Amaliyotlarga qo‘yiladigan talablar.

Malakaviy amaliyot –fanlaridan nazariy bilimlarni mustahkamlash va amaliy (ishlab chiqarish) jarayonlari bilan uyg‘unlashtirish, tegishli amaliy ko‘nikmalar, kompetensiyalar va malakalarni shakllantirishga qaratiladi.

Ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha quyidagi amaliyotlar o‘tkaziladi:

1. O‘quv tanishuv amaliyoti;
2. Ishlab chiqarish amaliyoti;
3. Bitiruv oldi amaliyoti.

4. Fanlar katalogining tuzilishi:

T.r	Fanning malakaviy kodi	O'quv fanlari, bloklar va faoliyat turlarining nomlari	Umumiy yuklamaning xajmi, soatlarda	Kredit miqdori	Semestri
1.00		Majburiy fanlar	5040	168	
1.01	O'EYTB1104	O'zbekistonning eng yangi tarixi	120	4	2
1.02	DINB1104	Dinshunoslik	120	4	1
1.03	FALB3104	Falsafa	120	4	6
1.04	XJTNB1108	Xorijiy til	240	8	1,2
1.05	O'T O'SQB1104	O'zbek (rus) tili. O'zbek tilini sohada qo'llash	120	4	1
1.06	JMSB1202	Jismoniy madaniyat va sport	120	4	2
1.07	ENMSB1304	Ehtimollar nazariyasi va matematik statistika	120	4	1
1.08	ANFKBKB1208	Analitik, fizkolloid va bioorganik kimyo	240	8	1,2
1.9	BO'FZB1208	Botanika va o'simliklar fiziologiyasi	240	8	1,2
1.10	QXAKTB1204	Qishloq xo'jaligida axborot-kommunikatsion texnologiyalar	120	4	2
1.11	DO'FSB1408	Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi	300	10	1,2
1.12	O'IDO'B2406	O'zbekistonning istiqbolli dorivor o'simliklari	180	6	3
1.13	O'RMONB2304	O'rmonchilik	120	4	3
1.14	TPAKB2408	Tuproqshunoslik va agrokimyo	240	8	3,4
1.15	XTDO'B2408	Xalq tabobati dorivor o'simliklari	300	10	3,4
1.16	DO'UKB2410	Dorivor o'simliklar urug'chiligi va ko'chatchiligi	300	10	3,4
1.17	DO'RSB2304	Dorivor o'simliklar re-produktiv strategiyasi	120	4	3
1.18	DO'INDB2404	Dorivor o'simliklar introduksiyasi	180	6	4
1.19	DO'BEB3410	Dorivor o'simliklar biologiyasi va ekologiyasi	240	8	5,6
1.20	FARGZB3410	Farmakognoziya	180	6	6
1.21	FARDO'B3406	Farmakopeya dorivor	120	4	5

		o'simliklari			
1.22	DO'RESB3406	Dorivor o'simliklar resursshunosligi	180	6	7
1.23	DO'YEIIASB 4406	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda ilmiy izlanish asoslari	180	6	7
1.24	DO'XATDQIT 4708	Dorivor o'simlik xom-ashyosini tayyorlash va dastlabki qayta ishlash texnologiyasi	300	10	6.7
1.25	DO'ETB4410	Dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi	300	10	5.6
1.26	TABDO'B4404	Tabiiy dorivor o'simliklar	120	4	7
1.27	O'ZSDO'B4804	O'zbekistonning strategik dorivor o'simliklari	120	4	7
2.00		Tanlov fanlari	840	28	3,4,5,6,7,8
2.00		<i>Tanlov fanlari</i>	840	28	
	Kvalifikatsiya	Agronom, dorishunos, biolog, texnolog			
		Jami	5880	196	
		Malakaviy amalyotlar	1320	44	2,4,6,7,8
		Yakuniy davlat attes-tatsiyasi			8
		Jami	1320	44	
		HAMMASI	7200	240	

Bibliografik ma'lumotlar

UO'K 633.88

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

Kasbiy faoliyat turi, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriatning asosiy o'quv reja va o'quv dasturlari, profil, o'qib-o'rganish natijalari, tarmoqlar va sohalar, malaka talablari, bakalavriatning o'quv jarayoni, yengil sanoat mahsulotlari, yengil sanoat texnologiyasi, mustaqil ta'lim, ishlab chiqarish, tashkiliy-boshqaruv faoliyati, malaka amaliyoti, bitiruv malakaviy ishi, davlat attestatsiyasi, o'quv fanlari bloki, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, boshqaruv jarayoni, ishlab chiqarish, loyihalash, ilmiy tadqiqot jarayoni.

Ishlab chiquvchilar, kelishilgan asosiy kadrlar iste‘molchilari

ISHLAB CHIQILGAN:

Toshkent davlat agrar universiteti

Birinci prorektor S.Y. Islamov

2024 yil “ 8 ”

M.O. 06

KELISHILDI:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish tadqiqotlari markazi

Direktor M. Boltabayev

2024 yil “ 20 ” 06

M.O.

O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi Ilm-fan, innovatsiyalar va ta’limni rivojlantirish boshqarmasi boshlig‘i

T. Ataqulov

2024 yil “ 12 ” 06

M.O.

O‘rmon xo‘jaligi ilmiy-tadqiqot instituti

Direktor S. Arabov

2024 yil “ 11 ” 06

M.O.

Guliston davlat universiteti

Rektor M. Xodjiyev

2024 yil “ 11 ” 06

M.O.

Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash ilmiy-ishlab chiqarish markazi

Direktor G. Jurayev

2024 yil “ 11 ” 06

M.O.

GERBOFARM X/K

Direktor B. Iskandarov

2024 yil “ 11 ” 06

M.O.

